

Veřejné zadávání: Od ceny k hodnotě

Veřejné zakázky jsou nástrojem, kterým lze v politice dosáhnout vyšší efektivity nebo nižší ceny. Mluvíme-li o vyšší efektivitě, je potřeba definovat hodnotu. Mluvíme-li o hodnotě, je potřeba stanovit jasný a měřitelný cíl, jehož chceme nákupem veřejného zboží či služby vládními nákupy dosáhnout. Jinými slovy, nemůžeme mít kvalitní veřejné zadávání, pokud jasně neurčíme, jaký má kvalita význam pro politiku, na níž má nákup daného zboží nebo služby dopad.

Bez definování kvality budou veřejné zakázky pouhým nástrojem snižování nákladů. V systému, který nestanovuje hodnotu kvality, je kritérium nejnížší ceny při hodnocení jakékoliv zakázky nejlogičtější volbou.

Hlavním cílem Americké obchodní komory v ČR při zakládání Platformy pro transparentní veřejné zakázky bylo zlepšit kvalitu veřejných služeb zvyšováním efektivity veřejných zakázek. Věděli jsme, že Zákon o veřejných zakázkách se zabývá pouze procedurální částí zadávání veřejných zakázek, ale nedává odpověď na to, jak zadávání propojit s výsledky politik prostřednictvím lepšího plánování a stanovení měřitelných cílů.

Dalšími tématy kampaně za zvýšení kvalitativní úrovně veřejného zadávání byly zaměřit se na transparentnost, korupci a nejnížší cenu.

Transparentnost je důležitá při budování důvěry veřejnosti. Veřejnost nejenom platí za všechny veřejné zakázky prostřednictvím odvedených daní, ale také volí své zástupce, kteří o veřejných zakázkách rozhodují. Je také primárním příjemcem všech veřejných služeb. Transparentnost je proto zásadním prvkem demokratické stability.

Kromě toho, že korupce je trestným činem a příčinou demokratické nestability, snižuje také význam veřejných zakázek jako nástroje zvyšování kvality, efektivity a snižování nákladů.

Kritérium nejnížší ceny zákon nevyžaduje. Bylo hlavním vzkazem oponentů reformy a stalo se nástrojem veřejných a soukromých subjektů, které chtějí zneužívat veřejné zakázky a odvolací řízení ke svému vlastnímu prospěchu. A závislost na používání kritéria nejnížší ceny při hodnocení nabídek je do velké míry ovlivněna neschopností nebo neochotou veřejných autorit stanovit měřitelné kvalitativní cíle v oblasti veřejné politiky, které by pomohly vytvořit kvalitativní kritéria i v oblasti veřejných zakázek.

Pokud přijmeme tento argument, pak jsou nejdůležitějšími otázkami týkajícími se veřejných zakázek tyto: **Jak dobře je veřejné zadávání napojeno na zlepšování kvality politik - těch politik, na které mají veřejné zakázky dopad? Mají tyto politiky měřitelné výsledky v oblasti kvality? Mají tyto výsledky být členem kvalitativních kritérií v oblasti veřejných zakázek?**

Nalezení správných odpovědí na tyto otázky bude mít mnohem větší dopad na kvalitu poskytovaných veřejných služeb než neustálé novelizování zákona o veřejných zakázkách. Zároveň zvýší transparentnost, sníží korupci a nahradí logiku poskytování veřejných služeb zajištěných za nejnížší cenu logikou efektivního poskytování těchto služeb.